

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری
صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سردبیر: دانیال معمار
معاون ضمايم: پروانه بهرام‌نژاد
دبیر ویژه نامه: زکيه سعیدی
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جتایی، سمیرا باباجانیور
نویسندگان: حسن حسن‌زاده، شهره کیانوش‌راد، حمیدرضا سولگی، بهاره خسروی، فاطمه لیاقت، صفورا صادقی و مقدا مهربانی

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری و امید روشنگر
عکس: گروه عکس همشهری، ویرایش عکس: کامییز نویدی
ویرایش متن: سمانه مومن، هاله جوانفر، اعظم آجور بندیان

چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:
موسسه نشر گستر امروز نوین
پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

صندوق پستی:
۱۹۳۹۵۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

گروه ضمايم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد، تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها، سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار، سر نخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۴، نرسیده به پارک‌وی، کوچه شهید قریبش، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرگاه‌ها، واقعه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های یادمانداز خاطرات تهران در روز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و شما «همشهریان همراه» هدیه‌های تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس: ۲۲۰۴۶۰۶۷-۲۳۰۲۳۴۶۴، mahaleh@hamshahri.org

ماجرای تعارف شاه عبدالعظیمی!

سپس به آنها می‌گفتند: «بفرمایید!» به مرور زمان، بازگو کردن این رفتار، یعنی بردن زائر به التماس و رد کردن او با واژه «بفرمایید»، قدری لوٹ و در فرهنگ عامه به «تعارف شاه عبدالعظیمی» معروف شد.

محسن ماجدی، نویسنده و ری پژوه نیز می‌گوید: «زمستان‌ها اغلب مسافرانی که به ماشین دودی نمی‌رسیدند، مجبور می‌شدند شب را در ری بمانند. به این نکته توجه کنید که بسیاری از اهالی ری و تهران قوم و خویش بودند و بنا بر این طبیعی بود در چنین مواقعی، به منزل اقوام خود بروند. ضمن اینکه در ایامی مانند اعیاد ملی و مذهبی، درهای مقبره‌ها، امامزاده‌ها و مساجد هم روی مردم باز بود و برخی شب را در همین مکان‌ها سپری می‌کردند.»

موضوع:
مهمان‌نوازی
موقعیت:
خانه‌های اطراف حرم

اصطلاح «تعارف شاه عبدالعظیمی» وقتی به کار می‌رود که فردی قصد پذیرایی از مهمان را ندارد، اما به‌طور لفظی او را به خانه‌اش دعوت می‌کند. اما چرا با وجود مهمان‌نوازی اهالی ری، این اصطلاح به مردم ری نسبت داده می‌شود؟

امیر محمد عطار نژاد، از کاسبان و ساکنان قدیمی محله سرتخت به نقل از پدر مرحومش در این باره می‌گوید: «زمانی که هنوز تهرانی وجود نداشت، مردم برای زیارت یا تفریح به ری می‌آمدند. چون وسیله حمل و نقل مانند امروز نبود و مسیر طولانی در پیش داشتند صبح زود راه می‌افتادند. وقتی مسافران غریب و خسته بازار را بالا و پایین می‌کردند اهالی پیش آنها می‌رفتند و به منزل دعوتشان می‌کردند؛ چون شب، جاده خطرناک و ممکن بود راهزنان به آنها حمله کنند. اهالی و پدر بزرگم زمانی که می‌دیدند مسافران مستأصلند، آنها را به منزل می‌بردند و پذیرایی می‌کردند، صبح علی‌الطول صبحانه را می‌دادند و

موضوع:
باغ طوطی
موقعیت:
محله سرتخت

گورستانی به نام سوگلی پادشاه

باغ طوطی که آن را باغ توتی هم می‌نویسند، از محل‌های مهم تاریخی و گردشگری منطقه ۲۰ شهرداری تهران است. این باغ معروف یکی از گورستان‌های تاریخی پایتخت است که در جوار حرم حضرت عبدالعظیم در ضلع غربی آن واقع شده است. قدمت باغ طوطی به زمان قاجاریه برمی‌گردد و علت نامگذاری آن دقیقاً مشخص نیست ولی چند روایت متفاوت و جالب در این باره وجود دارد.

سید محسن ماجدی، تهران پژوه در باره باغ طوطی می‌گوید: «فتحعلی شاه قاجار یک سوگلی داشت به نام «طوطی خانوم» یا «طوطی شاه» که از لرهای طایفه زند و محبوب دربار پادشاه بود. او در جوانی از دنیا رفت. به دلیل علاقه‌ای که شاه به او داشت، دستور داد مقبره‌ای در محل باغ برای او بسازند و همیشه بر سر مزار او یک نفر قرآن بخواند و شمع روشن باشد. بعدها در دهه ۲۰ شمسی و تغییرات این باغ، قبر طوطی خانوم تخریب شد و از بین رفت. اما روایت دیگری هم وجود دارد که می‌گوید به دلیل وجود درختان توت فراوانی که در این محل بود، این باغ به باغ توتی معروف شد. روایت سومی هم هست که گفته می‌شود به خاطر

طوطی‌های بی‌شمارش، این محل به باغ طوطی شناخته شده است.»

باغ طوطی که محلی‌ها به آن باغچه طوطی نیز می‌گویند، به خاطر اتفاقات تاریخی و حوادثی که در اطراف این محل افتاده است و اشخاص معروفی که در دل گورستان طوطی جای گرفته‌اند، از اهمیت تاریخی ویژه‌ای برخوردار است. در گذشته باغ طوطی، در نزدیکی مدرسه امین‌السلطان بود که این مدرسه هم بعدها تخریب شد و بخش بزرگی از صحن باغ طوطی، به قبرستان اضافه شد.

حاج‌رضا منفرد، از معتمدین محله سرتخت درباره باغچه طوطی می‌گوید: «از نکات مهم باغ طوطی، وجود مشاهیر دفن شده در گورستان آن است. از بین این مشاهیر می‌توان به اشخاصی چون علی‌اصغر حکمت، علی‌رزم‌آرا، مصطفی عدل، عالم ربانی حاج‌مشاءالله زمانی، ستارخان از سرداران جنبش مشروطه، سیدابوالقاسم کاشانی فقیه و سیاستمدار، عبدالله مستوفی، ابوالقاسم ناصرالملک، عبدالحسین فرمانفرما، بدیع‌الزمان فروزانفر، میرزا عباس خیاط موسوی و... اشاره کرد.»

جایی برای رازگشایی از یک منطقه باستانی

شهری در دوران ایران باستان و حتی پیش از اسلام یکی از شهرهای مهم ایران بوده است. در نوشته‌های اوستا می‌خوانیم که شهری سی‌امین شهر ساخته‌شده در جهان است و سکونت مردم در این شهر به ۸ هزار سال پیش از میلاد مسیح برمی‌گردد. نویسنده کتاب هفت اقلیم نوشته است: «در مورد بنای شهری اختلافات زیادی وجود داشته است؛ برخی برای باورند که شهری را «راز بن‌اصفهان بن فلوح» ساخته است و بعضی دیگر می‌گویند «راز بن خراسان» بنایش کرده است. اما برخی دیگر نقل می‌کنند که شخصی با نام هوشنگ، پسر کیومرث، پادشاه افسانه‌ای ایران، ری را بنا کرده است، ولی ابوالقاسم فردوسی در شاهنامه، ساخت شهری را به پیروز، پسر یزدگرد ساسانی، نسبت داده است.»

شهری تنها منطقه باستانی استان تهران است که دارای آثار تاریخی و

موضوع:
مرکز ری شناسی
موقعیت:
میدان مدرس محله سرتخت

احمد ابوحمزه، ری پژوه، درباره این مرکز و پیشینه آن چنین می‌گوید: «۲۰ سال قبل مرکز ری شناسی توسط مرحوم قاسم اکبری و تعدادی از ری پژوهان تأسیس شد. در آن زمان جلسات ری شناسان هفتگی برگزار می‌شد.

جاذبه‌های بسیار زیادی است. به همین دلیل وجود یک مرکز تخصصی پژوهشی برای شناخت این منطقه ضروری به نظر می‌رسید. با در نظر گرفتن همین ضرورت بوده است که اکنون در محله سرتخت، نرسیده به میدان مدرس، تابلویی به چشم می‌خورد تحت عنوان «مرکز ری شناسی».